

www.merhabahaber.com
facebook.com/akademiksayfalar

CİLT: 16 • SAYI: 22
22 HAZİRAN 2016 ÇARŞAMBA

Merhaba

gazetesinin her **Çarşamba**
okurlarına armağandır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliuz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

KONYA'DA MEDFUN PEYGAMBERLER

ÖZEL SAYI

KONYA'DA MEDFUN PEYGAMBERLER ÖZEL SAYISI ÜZERİNE

Şerefü'l-mekân bi'l-mekîn, mekânların (yerlerin) şerefi orada bulunanların şerefiyle ölçülür. Şehirleri şehirde yaşayan ve şehirlerini yaşayan/yaşatan insanlar şereflendirir.

Selçuklu'dan Karamanoğulları'na, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e ilim-irfan, tarih-kültür şehri Konya'mız da kendini şereflendiren nice kıymetli insanı bağrından çıkarmış, bağrına basmıştır. Ancak zaman içerisinde Konya'nın ilmine irfanına ışık tutan pek çok değerli insanımız unutulmuş, çoğunun isimleri bile hatırlanmaz olmuştur. Bu kıymetli şahsiyetler arasında Konya'da metfun olduğu kaynaklarda rivayet edilen on dört peygamber ve sahabe de bulunmaktadır.

Konya'mızda metfun peygamberlerin, **İklîs** (as), **Merrîh** (as), **Cağdûn** (as), **Mihrân** (as), **Dehân** (as) ve **Şalih** (as) dışında isimlerini bile bilemiyoruz. Ayrıca zamanla kabirleri yok olmuş, sadece mevki olarak defnedildikleri rivayet edilen bazı yerler kayda geçmiştir. Bu kaynak yazma eserler 19. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir.

Şehrimizin ziyneti olan bu kıymetli şahsiyetleri tanımak, tanıtmak da bizlerin vazifesi... Bu amaçla yayınlarımızı sürdüren Akademik Sayfalar, günümüze kadar neşredilen makaleleri ile

Mehmet Ali Uz'un "**Konya Alimleri ve Velileri**"⁽¹⁾ isimli ansiklopedik eserine ve pek çok esere de birinci kaynak olmuştur.

Akademik Sayfalar, yazarımız Ahmet Çelik tarafından hazırlanan "**Konya'da Metfun Peygamberler**" Özel Sayısı ile yeni bir özel sayı dizisine de başlamış oluyor.

Mehmet Ali Uz ile birlikte hazırladığımız "**Üçler'de Metfun Meşhurlar**", "**Musalla'da Metfun Meşhurlar**", ... özel sayılarını da gelecek sonbaharda takdirlerinize sunmayı planlıyoruz. Bu çalışmalarımızın kitaplaşarak daha kalıcı olması temenni edilmektedir.

Özellikle 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Konya'da çok sayıda mezarlık ve hazire yok edilmiştir. Son yıllarda ise Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından Konya merkez ile tüm ilçe ve beldelerin mezarlıkları yeniden düzenlenmekte, hizmet kalitesi artırılmaktadır.

Bu vesile ile çalışmalarımıza katkıları ve hizmetleri için Konya Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'na (Mezarlıklar Şube Müdürlüğü'ne) şükranlarımızı arz ediyoruz.

(1) İlk baskısı 1993, ikinci baskısı 2004 yılında yapılmıştır. Bknz. Mehmet Ali Uz, Konya Alimleri ve Velileri, Meram Belediyesi Kültür Yayınları, Konya 2013.

KONYA'DA MEDFUN PEYGAMBERLER

Ahmet ÇELİK

“Allah'ın emirlerini ve öğütlerini insanlara bildirmek üzere seçtiği elçi” anlamında Farsçadan Türkçeye geçen “peygamber” kelimesinin Arapça karşılığı “**Resul**” ve “**Nebi**”dir. Peygamberlerin bir kısmı Kur'an'da zikredilmekle birlikte bir kısmından hiç bahsedilmemiştir. Tarihte bazen peş peşe, bazen aynı zaman dilimi içinde, bazen da kısa veya uzun aralıklarla peygamberler gönderilmiştir. Peygamberlerin ilki Hz. Âdem, sonuncusu Hz. Muhammed (sav)'dir.

Mekke ve Medine dışında Kudüs'te 6, Ürdün'de 4, Suriye'de 2, Irak'ta 4 peygamber mezarı mevcuttur. Ülkemizde Diyarbakır'da 10⁽¹⁾, Şanlıurfa'da 13, Adıyaman ve Şırnak'ta⁽²⁾ 1'er, Tarsus'ta ise 3 peygamberin⁽³⁾ medfun olduğu rivayet edilir. Dolayısıyla bu şehirlerimiz kendilerini “**Medine-i Enbiya/Peygamberler Şehri**”

(1) Diyarbakır merkezde Yunus ve Cercis, Eğil ilçesinde Zülkiflî, Elyesa, Harun-ı Asafî, Danyal (Zülkiflî (a.s) oğlu), Nebî Hallak ve Nebî Harut, Ergani ilçesinde ise Enûş peygamber bulunuyor. Hz. Enûş, Hz. Adem'in 6. göbekten torunu, Hz. Nuh'un dedesi, Kuran'ı Kerim'de adı geçen Hz. Şit'in oğlu. Hz. Enûş'ün ismi de Tevrat'ta geçiyor. Peygamber makamları genellikle o peygamberlerin yaşadıkları, ibadete çekildikleri veya yazın çıktıkları yerler olarak biliniyor. Yunus Peygamberin makamı Fiskaya'da, Zülkiflî (a.s) Ergani'de, İlyas (a.s) Diyarbakır merkezde bulunuyor. Bakınız: Yusuf Selman Tan, Peygamberler Şehri Diyarbakır'da Şâhit Olunan Mucizeler... Yüzyıllar Cesetlerini Çürütmedi, Altınoluk, Temmuz 2014

(2) Hüseyin Güneş, Cezîre Bölgesinde Yaşadığına İnanılan Peygamberler, Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2014/2 yıl: 5 cilt: V sayı: 10 sayfa: 27-49

(3) Hz. Şit ve Hz. Lokman (as) Tarsus Ulu camiiinde medfundur. Danyal (AS) makamı da merkezdedir.

olarak ilan etmektedirler.

Peki, Konya'mızda durum nedir? Yazma eserlerde ve bunlara dayanılarak yapılan araştırmalarda Konya'da 14 Peygamberin medfun olduğunu zikredilmektedir.

A. KAYNAK YAZMA ESERLER

Tespit edebildiğimiz kadarıyla Konya'da 14 peygamberin medfun olduğunu kaydeden yazma eserler ve bunların ait olduğu kütüphaneler şunlardır;

1. “**Mecmûa-i Enbiyâ-i İzâm ve Evliyâ-i Kirâm**”, Mevlâna Müzesi, İhtisas Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, No.5997;

2. “**Haza Mecmuau Enbiyai İzam ve Evliya-i Kiram Rahimehullah**”, Konya Mevlâna Müzesi, Türkçe Yazmaları, No.2176/13;

3. “**Mecmua: Konya'da Medfun Evliya ve Enbiya Medfenleri**”, Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi No.10154;

4. “**Mecmua: Konya'da Yatan Evliya ve Enbiya İsimleri**”, Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi No.10171;

5. “**Medine, Konya ve Haricinde Olan Enbiya-i İzam ve Evliya-yı Kiram'ın İsimleri**” Ankara Milli Kütüphane, Arşiv No: 06 Mil Yz A 1309/17;

6. “**Medine-i Konya Dahi-**

مَعْبُودِيْنَدَا اَوْجِ بِبِعْمَرٍ مَدْفُونُوْنَدَا وَمَصَلِّي
 قَرْنِيْدَه دُرْت بِبِعْمَرٍ مَدْفُونُوْنَدَا دَهَانَ ع م
 وَشَيْخِيْنَامَانِ بِبِعْمَرٍ مَدْفُونُوْنَدَا

سَيِّدَانِ اَوْلِيَاءِ كِرَامِ

حَضْرَتِ سُلْطَانِ الْعِلْمِ مُحَمَّدِ بَهَاءِ الدِّيْنِ • حَضْرَتِ
 مَوْلَانَا مُحَمَّدِ جَلَالِ الدِّيْنِ اَرْوَمِي • حَضْرَتِ سُلْطَانِ
 وَكَلْدِ شَيْخِ صَالِحِ الدِّيْنِ دَرْكُوْبِ فَنُوِي • شَيْخِ
 حَسَامِ الدِّيْنِ جَلْبِي • اَوْلُوْغَارِ فُجَلْبِي • شَيْخِ
 بَرْمَالِدِيْنِ جَلْبِي • كَمُوْغَارِ فَنُوِي • اَمِيْر عَارِ الدِّيْنِ جَلْبِي
 • غَايِلِ جَلْبِي • وَاخِيْدِ جَلْبِي • شَاهِ جَلْبِي • اَمِيْر
 عِلْمِ جَلْبِي • عَلَاءِ الدِّيْنِ جَلْبِي • وَكَلْدِ جَلْبِي • قَلُوْسِ
 جَلْبِي • اَخِيْدِ اَلْفَلَكِ دَه • بَهَاءِ الدِّيْنِ جَلْبِي
 • اَحْمَدِ جَلْبِي • بُوْسْتَانِ جَلْبِي • سِيْهَسَارِ جَلْبِي

هَذَا جَمْعُ عَدَائِيْنَا عِظَامِ وَأَوْلِيَاءِ كِرَامِ رَحِمَهُمُ اللهُ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

مَدِيْنَةُ قُونِيَه دَه دَاخِلِ وَخَارِجِ صُوْرَدَه دَفِيْرِ عِطْرِ
 نَا كَا اَوْلَانَا نَبِيَاءِ عِظَامِ صَلَوَاتُ اللهِ عَلٰى نَبِيْنَا مُحَمَّدٍ
 وَعَلَيْهِمْ اٰجَمِيْنَ • وَأَوْلِيَاءِ كِرَامِ رَحِمَهُمُ اللهُ اٰجَمِيْنَ
 حَضْرَتِ نَبِيْنَا سَابِيْكَرَ بَدْرَكَ اَزْبَابِ شَاهِدِنِ وَ
 اَصْحَابِ كِبَا كَشَفَه صَاحِبِ اِيْمَانِ اَوْلَانِ اَعِيْزِ وَكَرَامِيْنَ
 رَحِمَهُمُ اللهُ دَنْ نَقِيْلًا اَوْلُوْبِ بَرَكَا وَبِيْمَانِيْنَ
 شَرِيْفِيْنَ دِيْكَرَا وَاَوْلُوْرُ

اَقْلِيْبِيْنَ • مَرْبِيْعِيْنَ ع • حَبِيْدُوْنِ ع م • مَهْرِيْنَ

اَوْجِ بِبِعْمَرٍ دَجِيْ صَارِيْ بِعَقُوْرِ سُلْطَانِ قَرْنِيْدَه
 مَدْفُونُوْنَدَا وَسُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّيْنِ حَامِيْعِ شَرِيْفِيْ

مفرد

I. Mevlana Nüşası (1), 17 Mart 1905 tarihli “Mecmûa-i Enbiyâ-i İzâm ve Evliyâ-i Kirâm”.

linde ve Haricindeki Enbiyâ-nın ve Ehlullah-ı Kiramın Esami-i Şerifeleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, Arşiv No.1123/6;

7. **“Medine-i Konya Dahil Ve Haricinde Günüde-i Hak-i İtirnak Olan”** Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi Arşiv no: 43 Ze 218/8.

Ord.Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, Selçuk Es ve Hasan Özenler’in mevcut yazma eserlere dayanarak Konya’da medfun peygamberle ilgili çalışmaları mevcuttur.

I.Mevlâna YAZMASI (1)

Konya’da medfun peygamberler hakkında yazılmış eserlerden biri Konya Mevlâna Müzesi, İhtisas Kütüphanesi (Türkçe Yazmaları) 5997 No.’da bulun-

maktadır. **“Mecmûa-i Enbiyâ-i İzâm ve Evliyâ-i Kirâm”** adlı risale, 181x120-121x68 mm boyutlarında 1b-7a yaprak ve 13 satırdır. Eserin ilk sayfasında bir Mevlevî sikkesi/destarı mevcuttur. Harekeli nesih ile yazılı olan ve “Besmele” ile başlayan eserin ilk sayfasında eser adı ve **“Beyânu Evliyâi Kirâm”** başlığı ile bu bab altında iki yer isimler kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Bunlardan biri **“Hazreti Şemsuddin Tebrizi”**dir. Diğeri ise 5b. varakta oldukça ilginç olan ve “Kızıl Kara Sultan, Ali Gav Sultan, diğeri Ali Baba Sultan.” denildikten sonra yine kırmızı yazı/hat ile **“Bu mevzi’de sahabeden biri medfundur.”** diye yazılmıştır. Bu kayıttan Konya’da ismi zikredilmeyen bir sahabenin medfun olduğu anlaşılmaktadır.

Müellifi belli olmayan bu eserde ilk bölüm tarihi Konya surları-

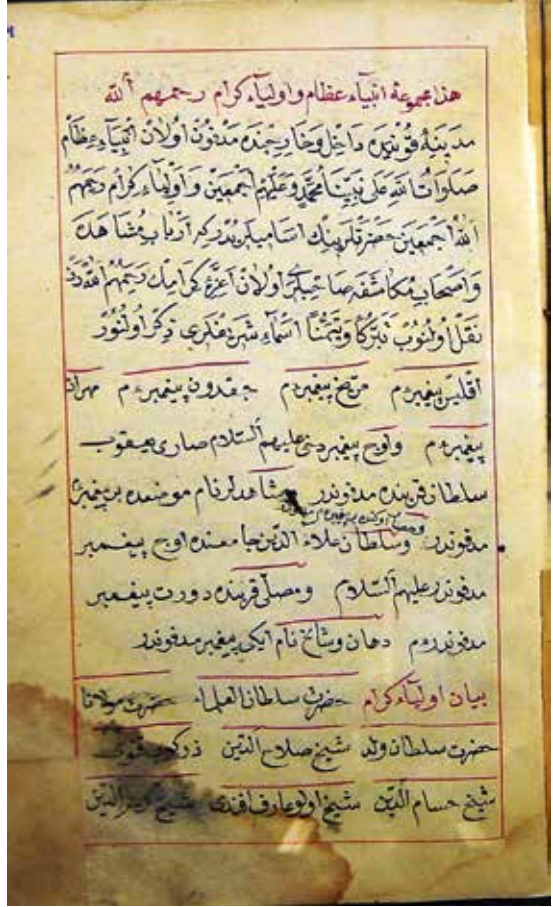
nın içinde ve dışında mevcut olan medfun peygamberler hakkındadır. Bu bölüm şöyledir:

“Medine-i Konya’da dâhil ve hâric-i surda defîn-i itirnak olan enbiyâ-ı izâm salavatullâhi alâ nebiyyinâ Muhammedin ve aleyhim ecmain. Ve evliyâi kirâm rahimehullah ecmain hazerâtının esâmileridir ki erbâb-ı müşâhade ve ashâb-ı mükâşefe sahipleri olan eizzei kirâmın rahimehullâhdan nakl olunup teberrüken ve teyemmünen ism-i şerîfleri zikr olunur: **İklis** (as), **Merrîh** (as), **Cağdûn** (as), **Mihrân** (as), üç peygamber dahi Sârî Yâkup Sultân kurbünde medfunlardır. Ve Sultân Alaüddîn Camii şerifi makberesinde üç peygamber medfunlardır. Ve Musalla kurbünde dört peygamber medfunlardır. **Dehân** (as) ve **Şâlih** (as) naman peygamber medfunlardır.”

Bundan sonraki bölümlerde ise Konya’da medfun evliya-ı kirâmın isimleri zikredilmektedir. Son sayfada ise hattatın adı ve yazım tarihi “**Harrara el-müz-nib Osman el-Hamdi es-Sille-vi bin Ahmed Şükri gufire lehu. H. Sene 17. Z(İlhicce). 1321**” olarak kaydedilmiştir. Bu tarih 17 Mart 1905’e tekabül etmektedir.

II. Mevlâna YAZMASI (2)

Konya Mevlâna Müzesi, Türkçe Yazmaları 2176/13 numaraya kayıtlı olup 270x165 mm.ebatlı eserin 36a-40a varakları arasında “**Esmâün-Nebî Aleyhis-selam**” adlı harekeli nesih hatlı Konya’da medfun peygamber ve velilerinin isimleri yazılıdır. İlk varakta eserin ismi “**Haza Mecmuau Enbiyai İzam ve Evliya-i Kiram Rahimehullah**” diye geçmektedir. Bundan sonra Kon-

1. Mevlana Nüshası (2), “Haza Mecmuau Enbiyai İzam ve Evliya-i Kiram Rahimehullah”.

ya’da medfun olan peygamberlerle ilgili şu kayıt mevcuttur:

“Medine-i Konya’da dâhil ve hâricinde medfun olan enbiya-i izam salavatullahi ala nebiyyinâ Muhammedin ve aleyhim ecmain ve evliyâ-ı kirâm rahimehullahu ecmain hazretlerinin esâmileridir ki erbâb-ı müşâhede ve ashâb-ı mükâşefe sahipleri olan eizze-i kirâmın rahimehullâhdan nakl olunup teberrüken ve teyemmünen esmâ-i şerîfleri zikr olunur: **İklis** peygamber, **Merrîh** peygamber, **Cağdûn** peygamber, **Mihrân** peygamber, üç peygamber dahi aleyhimüsselam **Sarı Yakup Sultan** kurbünde medfundur. **Şâhidler nâm mevzi**’de bir peygamber medfundur,

kimse medfundur.” kısmı yine kırmızı yazı ile bu nüshada da belirtilmiştir.

En son 41a. sayfa şu şekilde sona ermektedir: “*Dahi bunlardan maâda ricâlullah ve evliyâullahdan çok kimesne medfundur. İsm-i şerifleri malum olmadığından tahrîr olunmadı. Ve bazıları dahi bu mukâşefe sonra zuhûr etmekle beyan olunmadı. Rahimehulâhi teâa yevmi'l-kıymeti aleynâ bi-fazlihi âmin.*”

III. KOYUNOĞLU YAZMASI (1,2)

Konya’da medfun peygamberlerle ilgili olarak Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi’nde iki ayrı yazma risale mevcuttur. Buradaki risalelerin de yazım tarihi ve müellifi belli değildir. Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi **10154 numaraya** kayıtlı “**Mecmua Konya’da Medfun Evliya ve Enbiya Medfenleri**” adlı birinci risale 3 yapaktır. Bu varakın üst kısmı yırtılmıştır. Bu yüzden bazı bölümler eksiktir. Bu yazmanın metin şöyledir:

“Medine-i Konya...ve aleyhim ecmain.... eizze-i kirâm ha... menkuldür ki teberruken.... Cağdun peygamber aleyhisselam, İklîs peygamber aleyhisselam, Mihrân peygamber aleyhisselam, Merîh peygamber aleyhisselam ve üç peygamber aleyhisselam Sarı Yakub kurbünde medfundur. Ve Şâhidler nâm mevzi’de bir peygamber medfundur. Ve ol mezâristân Hazreti Mevlâ nâmına şahadet etmişlerdir ol vakit cihânın kutbu azamı olduğuna ve Hisarönü’nde bir peygamber aleyhisselam medfundur. Ve Sultân Alaeddin Camii’nde üç peygamber aleyhisselam medfundur. Ve Musalla kurbünde dört peygamber

Koyunoğlu Nüshası (1) 10154 numaralı “Mecmua Konya’da Medfun Evliya ve Enbiya Medfenleri”

aleyhimüsselam. Ve **Hisâr önünde** bir peygamber medfundur. Ve **Sultân Alaüddin Camii’nde** üç peygamber medfundur, aleyhimüsselam, Ve **Musallâ’da** dört peygamber medfundur. Dehân ve Şâlih nâm iki peygamber medfundur.”

Bundan sonraki bölümde “**Beyanı evliya-i kiram**” başlığı altında Konya’da medfun velilerin isimleri geçmektedir. Eserin en son sayfasının kenarına düşülen rik’a yazılı bir hamîşte “**Konya’da medfun olan evliya efendilerimizin esâmi-i şerifi cem’an yekün 335 aded**” notu düşülmüştür.

Konya Mevlâna Müzesi, İhtisas Kütüphanesi (Türkçe Yazmaları) 5997 no’lu nüshada zikredilen “Bu mevzide sahabeden bir

aleyhisselam medfundur. Ve Yeni Kapu haricinde Hamun ve Şalih nâm peygamber alayhisselam medfundur.”

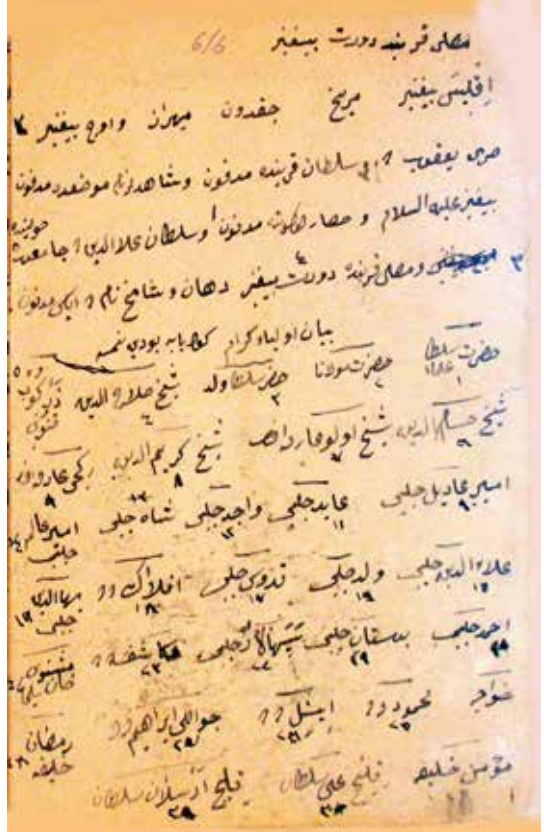
Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan diğer yazma eser **10171 numaraya** kayıtlı olup “**Mecmua: Konya’da Yatan Evliya ve Enbiya İsimleri**” adında ve 8 yapaktır. Eserin 6/b varakında şunlar kayıtlıdır:

“Musalla kurbünde dört peygamber, **İklis** peygamber, **Merih**, **Cakdun**, **Mihran** ve üç peygamber Sarı Yakup ve Sultan kurbünde medfun ve Şahitler nam mevzide medfun peygamber aleyhisselam ve Hisarönü’nde medfun bir ve Sultan Alaaddin Camiinde havalisinde üç, ve Musalla kurbünde dört peygamber **Dehan**, **Şamih** namında iki medfundur.”

IV. MİLLİ KÜTÜPHANE YAZMASI

Ankara Milli Kütüphane’de mevcut olan (Arşiv no: 06 Mil Yz A 1309/17) ve **Naim Hazım Onat** (1889-1953) bağışlarından olan müellifi belirsiz eser içinde 172-177 varaklar arasında “**Medine, Konya ve Haricinde Olan Enbiya-i İzam ve Evliya-yı Kiram’ın İsimleri**” adlı risale yine Konya ve civarındaki enbiya ve evliyanın isimlerini zikretmektedir.⁽⁴⁾

Eserde: Medinei Konya’nın haricinde olan enbiya-ı izam ve evliya-ı kiramın esamileridir ki erbabı müşahaden olan zatı şeriflerin haber vermesiyle tahrir olundu teberrüken” denildikten sonra eserde “**Şalih** peygamber

Koyunoğlu Nüshası (2) 10171 numaralı “Mecmua: Konya’da Yatan Evliya ve Enbiya İsimleri”

ve **Fezail** peygamber” deniliyor ve bundan başka bir isim de geçmiyor.

V. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR YAZMASI

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Erkin Türkçe Yazmaları Arşiv numarası 1123/6’ya kayıtlı “**Medine-i Konya Dahilinde ve Haricindeki Enbiyanın ve Ehlullah-ı Kiramın Esami-i Şerifeleri**” adlı yazma nüsha vardır.

İntinsah tarihi hicri 1274/ miladi 1857 olan talik yazılı eser, (dış-iç) 200x130-135x85 mm. ebadında, **27b-31b** yaprak ve **16** satırdır.⁽⁵⁾

(4) Eserin içinde ayrıca “Kaside-i Bürde icazeti “ve bir “dua” vardır. Devamında ise İmam Gazali’nin “Eyyühel-Veled” adlı eserinden bir nakil vardır. Bakınız: https://www.yazmalar.gov.tr/detay_goster.php?k=139725

(5) https://www.yazmalar.gov.tr/detay_goster.

Milli Kütüphane Nüshası.

VI. KÜTAHYA TAVŞANLI YAZMASI

Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi numara 43 Ze 218/8 kayıtlı “**Medine-i Konya dahil ve haricinde gü-nüde-i hak-i ıtırnak olan**” adlı risale 3+48-52+2 sayfadır.⁽⁶⁾

B. NEŞREDİLEN ESERLER VE DİĞER NÜSHALAR

I- HASAN ÖZENDER'İN ÇALIŞMALARI

Hasan Özender, “Konya Velileri” adlı eserinde Konya’da medfun bulunan peygamberle ilgili olarak şu bilgileri kaydeder.

“Mevlâna İhtisas kütüphanesinde bulunan “**Tûmar-ı Silsile-i**

Benî Âdem” adlı yazma eserde şu bilgiler mevcuttur: “Medine-i Konya dâhilinde ve hâricinde medfun olan enbiya-yı izam ve evliya-yı kiram hazretlerinin esâmileridir ki erbâb-ı müşâhede ve ashâb-ı mükâşefe sahipleri olan eizze-i kirâmdan nakl onup teyemünen ve teberrük-en esmâ-ı şerifleri zikrolunur: Çağdun aleyhisselam, İklis aleyhisselam, Mihrane aleyhisselam, Merrih aleyhisselam ve Üç peygamber Sarı Yakup kurbünde medfundur ve Hisarönü’nde bir peygamber medfundur. ve Sultan Alaaddin Camii şerifinde Muraç peygamber medfundur. Ve Musalla kurbünde 4 peygamber medfundur ve Yeni Kal’a Kapusu haricinde Hamun ve Salih nam iki peygamber medfundur. Aleyhisselam ve ala alihim ecmain”⁽⁷⁾

php?k=110869

(6) https://www.yazmalar.gov.tr/detay_goster.php?k=163374

(7) Hasan Özender, Konya Velileri, 5 Bu esere kata-

II. SÜHEYL ÜNVER NÜSHALARI

Ayrıca Konya’da medfun peygamberler konusunda eldeki mevcut risalelere dayanılarak iki önemli çalışma yapılmıştır. Bunlardan biri Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver (1898-1986) diğeri ise Selçuk Es (1911-1980)’e aittir.

A. Süheyl Ünver, Türk Folklor Araştırmaları dergisinde yayınlanan “Konya’da Evliya Sayımı” adlı makalesinde Konya’da medfun Peygamberlerden ilk bahseden araştırmacılarımızdandır.⁽⁸⁾ Araştırmasına konu edindiği çalışması, 5 Şevval 1312/1 Nisan 1895 tarihini taşımaktadır. Konya’da medfun bulunan enbiya ve evliyadan 355 isminin geçtiği eseri Hazreti Mevlâna Dergâhı’ndan; Ser-tarık **Mehmet Fehmi Dede**, Tabbah **Mehmet Nesip Dede**, Türbedar **Safayi Ali Dede**, Türbedar-ı Hazreti Şems **Ahmed Dede**, Ser-nâyi **Hasip Dede** hazırlamıştır. Eserin hattatı/yazarı ise **Osman Hamdi bin Ahmed Şükrü el-Sillevi**’dir.

Prof. Ünver makalesinde belirttiğine göre yazısına kaynaklık risaleyi kendisine **Galip Kemali Söylemezoğlu** (1873-1960)⁽⁹⁾

logda rastlayamadım.(A.Ç)

(8) Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul, Yıl: Aralık 1956 sayı: 89 sayfa: 1417; Süheyl Ünver’in makalesi, “Yazma Mecmualara Göre Konya’da Evliya Sayımı” adıyla 4 Ocak 1957’de Yeni Meram gazetesinde de yayınlanmıştır

(9) Galip Kemali Söylemezoğlu (1873-1960): 1873 yılında Erzurum’da doğdu. Galatasaray Lisesi’nde öğrenim gördü. Dışişlerinde çeşitli görevler aldıktan sonra, Atina, 1917’de Tahran elçiliğine getirildi. 1918’de Moskova elçisi oldu. Sevr Antlaşması üstüne “Bir Millet’in Katli” (Assasinat d’un Peuple) ve “Bir Millet’in Çilesi” (Le Martyre d’un Peuple) adlı kitapları yazdı. Bunun üzerine Damat Ferit Paşa tarafından görevden alındı. 1921’de Tevfik Paşa tarafından Stockholm ve Kopenhag elçiliklerinde görevlendirildi. 1930’da emekliye ayrıldı. 1919’da Fransızca olarak yayınladığı Les Turess Demandent une Paix Juste, Promte et Durable (Türkler Adil,

hediye ettiğini belirtmektedir. Galip Kemali Söylemezoğlu ise Konya **Valisi Ali Kemali Paşa** (1819 - 1897)’nın⁽¹⁰⁾ oğludur. Bu eser ona Konya’da vali olarak bulunduğu 1893-1897 tarihleri arasında hediye edilmiş olmalıdır.

A.Süheyl Ünver makalesinde şöyle demektedir:

“Bu sefer Konya’da Mevlâna Müzesi’nde **“Haza Mecmuai Enbiya-ı İzam ve Evliyayı Kiram”** risalesinden bir nüshasının olduğunu Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk (1902-1974) ve değerli biraderleri Y. Mimar Şahabettin Uzluk (1900-1989)’tan haber aldım. Mahalli müze müdürü cidden çok sevdiğim Mehmet Önder (1926 - 2004), (2188.12 - 443 G.3.8) numarada kayıtlı mecmuayı getirdi. Muhterem Galip Kemali Söylemezoğlu’nun hediye ettiği nüsha ile karşılaştırmak üzere bir suretini aldım. Ve mukayesesini yaptım. Gördüm ki bizdeki nüsha Konya’dakinin iyi yazan bir hattat tarafından alınmış bir sureti, her iki nüsha birbirinin aynı değildir. İkisi de ayrı bir nüshadır. Hangisi esastır kati bir şey denemez. Konya’daki mecmuada 335 veli ismi sıralanmıştır. Bizimkinde ise 20 kadar fazlasıyla 355’dir. Bu toplamada her iki listeyi karşılaştırmaya lüzum görmedik. Zira her ikisinin isim ve sıra itibarıyla ayrı farklar göstermesi itibarıyla ayrıca neşri doğru olur. Şimdi bizde her ikisi de var demektir. Burada da görülebilir. Bir defa bunla-

Acil ve kalıcı Bir Barış İstiyor)’un yanında, Başımıza Gelenler (1939), Galip Kemali Söylemezoğlu Hatıraları (1946), Siyasi Dağarcığım (1957), Yok Edilmek İstenen Millet (1957) adlı yapıtlarından başka çevirileri de vardır. Lamia isimli kızı olur, Hüseyin Gerede ile evlenir. Bknz. Serdar Ceylan, “Söylemezoğlu Ailesi”, Yayınlanmamış Makale.

(10) Bekir Şahin, “Ali Kemali Paşa”, Konya Ansiklopedisi, 1/256

rın medfun oldukları mahaller Konya içinde ve dışındakilerde tasrih olunmamıştır. Konya'daki nüsha ve sureti eldedir. Bizimkinden yeni haberdar oluyoruz. İleride Konya yatırları üzerine çalışacaklar bu mukayeseyi enstitümüzde yapabilirler.”

Süheyl Ünver'in incelediği nüshada Konya'da medfun peygamberlerle ilgili şu bilgiler yazılıdır:

“Medine Konya dâhil ve haricinde gunudei haki itirnak olan enbiyayı ızam salavatullahı ala enbiyyina ve aleyhim ecmain hazeratının esamii şerifleridir ki erbabi müşahade ve eshabı mukâşefe olan eizze-i kiram rahimehullahtan naklo-lunup teyemmünen ve teberrüken ber vechi ati zikr olunur: Cağdun peygamber aleyhisselam, İklis peygamber aleyhisselam, Mihran peygamber aleyhisselam, Merih peygamber aleyhisselam, Ve üç peygamber Sarı Yakup Sultan kurbünde medfundur. Aleyhimüsselam. Ve bir peygamber Şahitler nam mevki-de medfundur. Ve bir peygamber Hisarönü'nde medfundur aleyhisselam. Ve üç peygamber Sultan Alaeddin Camii civarında medfundurlar. Aleyhisselam. Ve dört peygamber Musalla kurbünde medfundurlar. Ve Hamun ve Salih nâm iki peygamber Yeni Kale kapısı haricinde medfundur. Aleyhimüsselam”

Bu nüshada da Konya velileri sayılırken Ali Gav Sultan'dan sonra: **“Bunda bir sahabe dahi medfundur.”** kaydı mevcuttur.

A. Süheyl Ünver, Konya'da medfun peygamberlerle ilgili olarak : “İşte bunlar yatırlar panteonu Konya'nın içinde ve dışında olanların listesi. Bir kısmının

yerleri tahriri nüfusta yazılmadığı halde anlaşılıyor. Mesela Mevlâna ve Şeyh Sadreddin Konevi'nin mübarek kabirleri bu gün-de malum. Fakat hepsinin de tam medfun olduğu şüpheli. Mesela başta sıralanan peygamberler buna örnek. Bunların bir kısmını isimleriyle. Bir kısmının değil. Herhalde bunların kabirleri yok da anıtları olmalı idi. Bugün mevcudu yok.” değerlendirmesini yapar.

III. SELÇUK ES'İN ÇALIŞMALARI (ÖZAYDIN ve KENDİ NÜSHALARI)

Konya'daki Peygamber ve evliya tespitiyle ilgili bir diğer kaynak ise Selçuk Es'e (1911-1980) aittir. Es, 21 Ağustos 1965 tarihli Şehir Postası gazetesinde yayınlanan ve **“Konya'da Yatan Peygamberler ve Evliyalar”** adını taşıyan makalesini Konya Sultan Selim Camii baş imamı ve kayınpederi **Abdurrahman Şükrü Özaydın**⁽¹¹⁾ (1883-

(11) Mehmet Ali Uz, “Şükrü (Özaydın) Efendi”, Akademik Sayfalar, C. 7, S. 37. s. 578; Mahmut Sural, 50 Yıl Öncesinden Konya, Yeni Konya, 18 Eylül 1975

1957)'in kitapları arasında bulunduğu el yazması bir risale ile **İbrahim Aczi Kendi**⁽¹²⁾ (1883-1965)'de mevcut bir risaleye dayanarak ve bunları birbirleriyle karşılaştırılmasıyla meydana getirmiştir. Bu listede 335 isim mevcuttur.

Selçuk Es, A. Şükrü Özaydın'a ait risalenin Mevlâna Türbesi'nde mevcut olan risaleden kopya edilmiş olabileceğini söylemektedir. Çünkü Şükrü Efendi uzun yıllar Sultan Selim Camii imamlığını yapmıştı. Selçuk Es, "**Özaydın**" ve "**Kendi**" nüshalarında 329-335 arasında isim bulunduğunu ve 2 nüshaya dayanarak bunların hepsini bir araya getirerek alfabetik sıraya göre bir ayırım yaptığını, aynı isimleri çıkardığını eksikleri ilave etmek suretiyle Konya'da Medfun peygamber ve evliya sayısını 379'a çıkarmaktadır.

A. Süheyl Ünver ve Selçuk Es nüshalarında Peygamberler ilgili tek fark Çağdun, İklis, Mihran ve Merih peygamberin medfun olduğu yer konusundadır. A. Süheyl Ünver nüshası bunların yerini belirmezken Selçuk Es nüshası bu "Dört peygamber Musalla kurbünde medfundurlar." demektedir.

C- SONUÇ

Yukarı adı geçen eser ve yapılan araştırmalara göre Konya'da 14 peygamberin medfun olduğu anlaşılmaktadır.

Refi Cevat Ulunay (1890-1968) 2 Ekim 1965 tarihli Milliyet gazetesindeki "Konya'ya

(12) Mehmet Ali Uz, Konya Kültürüne Hizmet Edenler, Konya 2003, s. 43-45; Serdar Ceylan, "İbrahim Aczi Kendi (1883-1965)", Merhaba Akademik Sayfalar, 17 Haziran 2015, C.15, S.18, s.274-277.

Şükran" başlıklı yazısında; "Konya Peygamberler ve Veliler memleketidir. Konya'da 14 Peygamber medfundur. Bunların altısının isimleri malum, sekizinin meçhuldür ve cümlesinin nelerde gömülü oldukları bellidir." demektedir.

Bu nüsha ve araştırmalarda Konya'da adı geçen Peygamberlerin yaşadığı çağ ve faaliyetleriyle ilgili başkaca bir kaynak bulunmadığı gibi medfun bulunduğu yerler Konya Kalesinin iç ve dış surunun içidir. Bu yerler mevki olarak biliniyorsa da⁽¹³⁾ risalelerde belirtilen **peygamber medfenlerinin tam yerlerini günümüzde bilmek mümkün değildir**. Çünkü buna dair herhangi bir kitabe, mezar taşı veya iz mevcut değildir.

Risalelerde belirtildiği gibi peygamber medfenleri "erbab-ı mükâşefe ve müşahede"nin bililerine dayanmaktadır.

(13) Konya Kalesi, bir iç kale ve dış kaleden meydana gelmekteydi. Alaeddin Tepesi'ni çevreleyen İç Kale, cami, saray, medrese, hamam gibi kamu binaları ve yöneticilerin, konutlarını içine alıyordu. İç Kale çift sıra surla çevrili olup köşk bu surun üzerinde kuruluydu. İç Kalenin Selçuklular zamanında dört kapısı mevcuttu. Sarayın kuzeyinde yer alan kapıya Sultan Kapısı denilirdi. Dış kale ise Alaeddin Keykubat zamanında daha önce var olan eski surlar üzerine inşa ettirilmişti. Dış kalenin 12 kapısı vardı. Kapıların bazıları Osmanlı döneminde kapatılmıştır. Dış kalenin kapı yerleri ve isimleri şöyledir: 1. Larende Kapısı: Kalenin güneyinde, Sahip Ata Camii'nin kuzeyindeydi. 2. Atpazarı Kapısı: Larende Kapısının doğusunda, kalenin güneyinde yer alıyordu. 3. Telli Kapı: Kapı Camii önünde bulunuyordu. 4. Aksaray Kapısı: Kalenin doğusunda bugünkü Babu Aksaray Mahallesi'nde yer alıyordu. 5. Debbâğlar Kapısı: Kalenin doğusunda, Aksaray Kapısının yakınında yer alıyordu. 6. Ertaş Kapısı: Kalenin kuzeydoğusunda yer alıyordu. 7. Halkabegüş Kapısı: Kalenin kuzeyinde, bugün aynı adlı türbenin bulunduğu cadde üzerindedir. 8. Ayas Kapı: Emir Eseddüddin Ayas'a zıfaze edilen bu kapı kuzeyde yer alıyordu. 9. Sille Kapısı: Kalenin batısında, Sille yolunun başlangıcında bulunuyordu. 10. Antalya Kapısı: Batıda, Zindankale'nin kuzey yakınındaydı. 11. Çeşme Kapısı: Batıda, Sahip Ata Mescidi'nin ve Çeşmesi'nin yakınında idi. Bu kapıdan Sadreddin Konevi Zaviyesi'ne çıkan Eski Meram yolu başlıyordu. 12. Yeni Kapı: Güneybatı, bugünkü Anıt civarında idi. Bakınız: Haşim Karpuz, "Ortaya Çıkan Konya Sur Kalıntıları Yok Edilmemeli", Akademik Sayfalar, 21 Kasım 2012, C.12, S. 29, s. 449-451.

Cağdun, İklis, Mihran, Merih Peygamberler (as) isimli dört peygamberin metfun olduğu rivayet edilen Musalla Mezarlığı'nın 19. yüzyılın son çeyreğindeki fotoğrafı.

“Mukâşefe ve müşahede erbabı” hakkında (TDV) İslam Ansiklopedisi'nde şunlar kayıtlıdır: “(Bunlar) sufiler, mutasavvıflar demektir.

Keşf: “Aklın ve duyuların yetersiz kaldığı ilâhiyyât konularında doğrudan bilgi edinme yolu anlamında bir tasavvuf terimidir.

Mukâşefe de: “İki şey arasındaki perdenin kalkması ve bu iki şeyin birbirine karşı açığa çıkmasıdır. Akli deliller gibi keşf de bazen kesin bilgi, bazen zan ifade eder ve içtihatla olduğu gibi keşiflerde de bazen hata olabilir.”⁽¹⁴⁾

Keşf, tasavvuf ehlinin yanı sıra bazı kelâm âlimleri, felsefeciler ve Şîa'ya göre de güvenilir bilgi kaynaklarından biridir.⁽¹⁵⁾

(14) Süleyman Uludağ, Keşf, TDV İslam Ansiklopedisi, cilt: 25, sayfa: 315-317

(15) Genel olarak manevî perdenin açılmasıyla doğru bilgiye ve gaybe âit konulara vâkîf olma anlamında kullanılan keşf, muhâdara, mukâşefe ve müşahede olmak üzere üç basamakta meydana gelmektedir. “Kalbin Hakk'ın huzurunda olması” anlamına gelen “muhâdara” başlangıç hâli olup ilim ehlinin mertebesidir. Buna ilme'l-yakîn de denilir. Bu basamak: tefekkür, istidlal ve keşb ile gerçekleşir. Muhâdara-dan sonra “mukâşefe” hâline ulaşılır. Kalb veya sır gözünün açılmasıyla gayb âleminin görüldüğü bu basamakta delil, akıl ve duyu organlarına ihtiyaç duyulmaz. Bu basamağa ayne'l-yakîn de denilir. Bu mertebe ve sonrası tamamen Allah'ın lütfuyla (vehbi olarak) gerçekleşmektedir. Mukâşefeden sonra meydana gelen müşahede hâli ise açık bir şekilde kalbin veya sırrın Hakk'ı görmesidir. Buna aynı zamanda hakka'l-yakîn basamağı da denir. Bakınız: Reşat Öngören, Bir Bilgi Kaynağı Olarak

İki risalede eseri kaleme alanların adı geçmektedir. Bu şahıslar Mevlevî dergâhındandırlar. Belki tevazu amacıyla müellif olarak bilinmek istemediklerinden kendilerini **“Erbabı müşahade ve mukâşefe”** olarak tanımlamış olabilişler. Bunlar: Ser-tarık⁽¹⁶⁾ **Mehmet Fehmi Dede**⁽¹⁷⁾ (?- 1864), Tabbah⁽¹⁸⁾ **Mehmet Nesip Dede**⁽¹⁹⁾ (?- 1869), Türbedar⁽²⁰⁾ **Safayî Ali Dede**, Türbedar-ı Hazreti Şems **Ahmed Dede**⁽²¹⁾ (v. 1872), Ser-

Tasavvufta Keşfin Değeri, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 5 yıl, 2002, sayfa 86

(16) Mevlevî tabirlerindedir. Çelebi Efendi'nin muavini ve Konya Mevlevîhânesi'nin şeyhi yerindeki kıdemli dedenin unvanı idi. Çelebi Efendi, Konya'dan bir yere gittiği zaman, mukâbele-i şerîfden başka her şeye nezâret ederdi. Pakalın 1983: III, 192.

(17) Mevlâna Dergâhında bulunan mezar taşı kitabesine göre Ser-tarık Mehmet Fehmi Dede 28 Recep 1280/ 8 Ocak 1864'de Konya'da vefat etmiştir. Bakınız: Naci Bakırcı, Mevlevî Mezar Taşları, s.45.

(18) Mevlevî tarikatı terimlerinden olan ser-tabbâh, aşçıbaşı demektir. Mevlevî tarikatında önemli bir yere sahipti. Konyada'ki Mevlânâ Dergâh'ında “ser-tarık dede”den sonra “ser-tabbâh”, ondan sonra da “türbedâr dede” ve “neyzenbaşı”, taşra Mevlevîhânelerinde ise “kudumzen başı” gelirdi. Pakalın 1983: III, 191

(19) Mevlâna Dergâhında bulunan mezar taşı kitabesine göre Tabbah Mehmet Nesip Dede, 4 Cemâziyelevvel 1286/ 12 Ağustos 1869'da Konyada vefat etmiştir. Bakınız: Naci Bakırcı, Mevlevî Mezar Taşları, s.48.

(20) Mevlevî tarikatı terimlerindedir. Konya'daki “Mevlânâ Türbesi ile semâhânenin bakıcısı yerinde bulunan Dede” hakkında kullanılan bir tabirdir. Emrinde “bevâb” denilen yardımcı dervişler vardır. Pakalın 1983: III, 539.

(21) Şemsi Tebrizî Türbedarı Ahmed Dede'nin Şemsi Tebrizî Camii içinde bulunan mezar taşı kitabesi şöyledir: “Hu, müddet-i vafire Hazreti Şemseddin Tebrizî Kuddise sirrahu es-sinni türbedarlığı hizmeti

Bir peygamberin mefün olduğu rivayet edilen “Hisarönü mevkii”: Günümüzde Atatürk Anıtı'nın güney kısmı ile Ticaret Lisesi karşısındaki alan, DSİ.

nâyi⁽²²⁾ **Hasip Dede**⁽²³⁾ (1800-1871)

Eserin 3 ayrı yazım tarihi görülmektedir. Bunlar 1857, 1895 ve 1905. Bu tarihlerden ilk yazılan risalenin 1857 tarihi olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü risaleyi kaleme alanlar bu tarihten sonra vefat etmişlerdir.

Ayrıca eserin hattatı Mevlâna Müzesi ve A. Süheyl Ünver nûshasında geçmektedir ki hattat

celilesiyle nail-i feyz u şeref olmuş olan kudemayı Dergâhı Mevleviyye'den el-merhum ve'l-mağfur Ahmed Dede'nin ruhu için el-Fatiha, fi sene 30 Safer 1289" Bu mezar taşı kitabesine göre Türbedar Ahmed Dede 30 Safer 1289/8 Mayıs 1872 tarihinde vefat etmiştir.

(22) Neyzen, ney çalan musiki sanatçıları hakkında kullanılan bir tabirdir. Halk dilinde ney denilen kamıştan yapılmış sazın Farsça aslı nay olduğu için eskiden neyzen yerine “Nayi” kullanılırdı. Ser-nâyzen de Mevlânâ Dergâhı'ndaki neyzenlerin başı idi. Pakalın 1983: II, 690.

(23) Hasip Dede (1800-1871), Konya'da doğdu. Bir müddet Mevlâna Dergâhı yakınında bulunan Sultan Veled Medresesi'ne devam etti. Hünerli Vecdi Efendi'den Arapça ve Farsça dersleri aldı. Mevlevî sanatçıları arasına girerek eski şairleri inceledi. Edirneli Mustafa Nakşi Dede'den resim yapmayı öğrendi. 1829'da Mevlâna dergâhının neyzenbaşılığına yükseldi. Mısır valisi İbrahim Paşa'nın daveti üzerine Mısır'a giderek Paşaya ney'ini dinletti. Hekimliğe merak saldı. Sonra Konya'ya gelerek hücrelerine çekildi ve ömrünün sonuna kadar burada kaldı. (Bakınız: https://tr.wikipedia.org/wiki/Hasip_Dede 29.04.2016 tarihli erişim.) Mevlâna Dergâhında bulunan mezar taşı kitabesine göre Hasip Dede, 18 Şevval 1287/11 Ocak 1871'de Konya'da vefat etmiştir. Bakınız: Naci Bakırıcı, Mevlevî Mezar Taşları, s. 49

Silleli **Osman b. Ahmet Şükrü es-Sillevi**⁽²⁴⁾ (1844-1907)'dir. Eserin yukarıdaki yazmalarından 1897 ve 1905 olmak üzere iki defa onun tarafından yazıldığı göstermektedir. Hattat Osman Efendi, 1907'de Sille'de vefat etmiştir.

Risalelere göre “Medine-i Enbiya ve Evliya/Peygamberler ve Veliler Şehri” olan Konya'da medfun bulunan 14 Peygamberlerin isimleri ve medfun olduğu yerler şöyledir:

(24) Hattat Osman Hamdi, 1844'de Sille'de doğdu. Ahmet Şükrü Dede'nin oğlu ve Osman Haki Dede'nin torunudur. Babası gibi hattat, nakkaş, müzehhip ve mücellit idi. Müderris İsmail Nazifi Efendi'den ilmi icazet aldı. Yazdığı bir Kur'anı Kerim Kapı Camiine konuldu. Konya valisi Ferit Paşa'ya yazdığı “Menakübü'l-Mevlâna” ile eski türbedarlardan İspartalı Osman Vehbi Dede'ye yazdığı Kur'anı Kerim'i Mevlâna Müzesi'ne alındı. Konya vilayet matbaasında görevde bulundu. “Emali Şerhi, Celalettin Devvani, Kasideyi Nuniye Şerhi, İradeyi cüzüyye'ye ait Risaleyi Mümeyyize bi Mezhebi ehli Sünne ve'l-Cemaa” gibi birçok risale yazdı. 1323/1907'de vefat etti. Sille Aşağı Mezarlığı'nda mefundur. Veli Sabri Uyar, Hattatlar Armağanı, Konya, 1948 sayı: 129; Affif Evren, Bazı Konyalı Muharrir ve Hattatlar, Konya 1937, s.32-33

Cağdun, İklis, Mihran, Merih Peygamberler (as) isimli dört peygamberin metfun olduğu rivayet edilen Musalla Mezarlığı.

I. KONYA'DA METFUN PEYGAMBERLER

1. Cağdun, İklis, Mihran, Merih Peygamberler (as):

Musalla Mezarlığı⁽²⁵⁾ yakınındadır. Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi adlı çalışmasında "Cağdun" hakkında: "Konya'da yatan ve ismi bilinen bir peygamberdir. Kabri eski kayıtlara göre Musalla Kabristanı'nda "yakınında" denilmektedir. Hakkında başka bir kayda tesadüf edilmemiştir. Musalla Kabristanı'nın Selçuklulardan evvelde mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Esasen ara sıra meydana çıkan Roma Mezarları da Konya'nın Romalılar zamanında Hristiyan kabristanı Musalla Mezarlığı'nın Kuzey Doğu yönünde olduğunu göstermektedir." demektedir.

İbrahim Hakkı Konyalı (1896-1984) da Konya Tarihi'nde Konya ve civarında bulunan 50 kadar mezarlıktan bahsettikten sonra "Bu mezarlıkla-

rın hepsi yok olmuş gibidir. Bu gün ölü gömülen kabristanların sayısı 9-10'u geçmiyor. Konya'nın en eski kabristanı şehrin kuzeyindeki Musalla Mezarlığı'dır.

Şeyh (Hasan) Kudsi Efendi⁽²⁶⁾ (1847-1921) merhum burada bazı Peygamberlerin de gömülü olduğunu söylerdi." demektedir.⁽²⁷⁾

Mehmet Eminoğlu (1932-2011) da Musalla Kabristanı hakkında şunları kaydeder: "Eskiden İki Bayram namazının kılındığı yere yakın ve içerisinde dört peygamberin yattığı söylenir. Aslında eski kabristanlara Peygamber veya büyük bir salih kimse olmazsa orası rağbet görmezdi."⁽²⁸⁾

2. Üç Peygamber (as):

Sarı Yakup Mezarlığı yakınındadır. Mehmet Ali Uz bir peygamberin Eski Garaj Caddesi üzerinde Tolluoğlu Camii yanın-

(25) Musalla Kabristanı, Konyanın kuzey doğusunda bulunan en eski kabristandır. Roma döneminde itibaren oluşmaya başlamıştır. Kabristanın içerisinde halen Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlılar devrine ait çeşitli türbe ve mezarlar mevcuttur.

(26) İsmail Bilgili, Müderris Hasan Kudsi Efendi Ve İcazetleri, Konya 2012.

(27) İbrahim Hakkı Konyalı, Konya Tarihi, s. 760.

(28) Mehmet Eminoğlu, "Konya'da Tarihi ve 1946 Yılında Yıkılan Kabristanların Listesi", Baharda Me-ram, S. 3, Mart / Nisan 2000, s. 34.

Üç peygamberin metfun olduğu rivayet edilen Sarı Yakup Mezarlığı.

da, bugün park ve otobüs terminali haline getirilen kabristanda olduğunu ifade etmektedir.

3. Bir Peygamber (as):

Şehitler mevkiindedir. Burası, Eski Garaj Caddesi, Büyük Otel'in bulunduğu mevkidir.

4. Bir Peygamber (as):

Hisarönü yakınındadır. Burası Atatürk Anıtı'nın güney kısmı, ile Ticaret Lisesi karşısı arasındadır.

5. Üç Peygamber (as):

Sultan Alâaddin Camii bahçesindedir.

6. İki Peygamber Hamun Ve Şalih (as):

Yeni Kale Kapsı dışındaki kabristanda medfundur. Yeni Kale Kapısı Kabristanı bugün Zafer'deki Kibrit Apartmanı'ndan, eskiden Doğumevi olan Konya İl Sağlık Müdürlüğüne kadar uzanan alandır.

II. ASMALI MESCİD KABRİSTANI HAKKINDA BİR RİVAYET

Asmalı Cami haziresi hakkında **“Konya’da, Tarihi ve 1946**

Yılında Yıkılan Kabristan Listesi”⁽²⁹⁾ adlı makalesinde Mehmet Eminoğlu: “Hatip Sultan (Asmalı Cami Kabristanı) Buradaki taşlar bahçenin avlusuna yığılmıştı. Bu taşları alıp Koyunoğlu müzesine nakl edilmeli, “Büyüklerimden işittiğime göre burada bir peygamber medfunmuş!” diye yazmaktadır.

Sonuç olarak “2016 İslam Kültür Başkenti” ilan edilen ve tarihen bir “İslam şehri” olan Konya” çok eski çağlardan beri yerleşim yeri olmuş, pek çok medeniyete beşiklik etmiştir. Dolayısıyla bu bölgede yaşayan insanlara Allah tarafından tebliğ ve irşad için bir peygamber gönderilmesi mümkündür. Kur’an-ı Kerim’de: **“Her ümmetin bir peygamberi vardır.** Peygamberleri geldiği zaman, aralarında adaletle hükmedilir ve onlara asla zulmedilmez.” (Yunus 47); “Biz, bir peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edecek değiliz” (İsra 15); “Andolsun ki biz, “Allah’a kulluk edin ve Tâğut’tan sakının” diye (emretmeleri için)

(29) Baharda Meram, S. 3. Mart/Nisan 2000, s. 34

Üç peygamberin metfun olduğu rivayet edilen Alaaddin Camii ve kuzey avlusundaki haziresi.

her ümmete bir peygamber gönderdik.” (Nahl, 36) ve “Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmediğimiz kimseler de var.” (Mümin 78) buyrulduğu gibi Allah

Asmalı Hatıp Sultan Camii

her topluma bir peygamber göndermiştir. Kaynaklarda Resullerin sayısının 313'e (veya 315), nebilerin ise 124.000'e ulaştığı belirtilmiştir. (Müsned, V, 187, 266; Buhari, Tevhîd, 19). İşin doğrusunu Allah bilir...

KAYNAKLAR:

- Haza Mecmua-i Enbiyai İzam ve Evliya-i Kiram, Rahimehullah, Konya Mevlâna Müzesi, Türkçe Yazmaları, no. 2176;
- Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi, No.10154;
- Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi, No.10171;
- Mecmûa-i Enbiyâ-i İzâm ve Evliyâ-i Kirâm, Konya Mevlâna Müzesi, İhtisas Kütüphanesi no. 5997;
- A.Süheyl ÜNVER, Konya'da Evliya Sayımı, Türk Folklor Araştırmaları, Aralık 1956, Sayı. 89, s.1417;
- A.Süheyl Ünver, Yazma Mecmualara Göre Konya'da Evliya Sayımı, Yeni Meram, 4 Ocak 1957:
- Cevat Refi Ulunay, Konya'ya Şükran, Milliyet, 02 Ekim 1965;
- Hasan Özönder, Konya Velileri, Konya, 1990;
- Hüseyin Güneş, Cezîre Bölgesinde Yaşadığına İnanılan Peygamberler, Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2014/2 yıl: 5, cilt: V, S. 10, s. 27-49;
- İbrahim Hakkı Konyalı, Konya Tarihi, Konya 2007;
- İslam Ansiklopedisi (TDV), Ankara, 2002, C. 34, s.257 “Peygamber” Maddesi;
- M. Z. Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II, III, İstanbul1983;
- Mehmet Eminoğlu. Konya'da, Tarihi ve 1946 Yılında Yıkılan Kabristan Listesi”, Baharda Meram, S. 3. Mart/Nisan 2000, s. 34;
- Naci Bakırcı, Mevlevî Mezar Taşları, İst., tsz;
- Selçuk Es, Konya'da Yatan Peygamber ve Evliyalar, Şehir Postası, 21 Ağustos 1965;
- Selçuk Es, Konya'da Yatan Peygamberler Ve Evliyalar, Konya, 1994;
- Yusuf Selman Tan, Peygamberler Şehri Diyarbakır'da Şâhit Olunan Mucizeler... Yüzyıllar Cesetlerini Çürütmedi, Altınoluk, Temmuz. 2014.